Rok 5. Warszawa, dnia 28 lutego 1929 r. № 4.

OSZCZĘDNOŚĆ

Dwutygodnik poświęcony sprawie organizacji oszczędności w Polsce.

ORGAN ZWIĄZKU MIEJSKICH i POWIATOWYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI
W WARSZAWIE.

TREŚĆ:

NAKŁAD I WYDAWNICTWO
SPÓŁKI WYDAWNICZEJ „OSZCZĘDNOŚĆ"
WARSZAWA, PL. NAPOLEONA Nr. 7.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
WARSZAWA, PL. NAPOLEONA Nr. 7, tel. 297-04.
POLSKI BANK KOMUNALNY

SKŁADNICA MATERJAŁÓW PRZY CZASOPIŚMIE

„OSZCZĘDNOŚĆ”

podaje do wiadomości Komunalnych Kas Oszczędności, zrzeszonych w Związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności w Warszawie, że **począwszy od dn. 20 stycznia r. b. posiada na składzie, druki następujących ksiąg, według nowych wzorów:**

1)	Dziennik—główna (amerykanka) o 34 kontach—za 100 arkuszy (200 folio) z wkładkami	zł. 90.—
2)	Księga rachunków bieżących Kasy w innych instytucjach za 100 arkuszy	zł. 17.50
3)	Rejestr. dłużników i poręczycieli:	
	a) formularze na rejestr za 100 arkuszy . . .	zł. 11.—
	b) kartoteka (karty na obligo i stan majątkowy, białe i czerwone), za 1000 sztuk . . .	zł. 90.—
4)	Księga weksli protestowanych za 100 arkuszy	zł. 18.—
5)	Kontrola skryptów dłużnych za 100 arkuszy	zł. 18.—
6)	Księga rachunków bieżących za 100 „	zł. 17.50
7)	„ korespondentów „Loro“ i „Nosto“ za 100 arkuszy . .	zł. 17.50
8)	„ kosztów handlowych za 100 arkuszy	zł. 12.50
9)	„ wkładów za 100 arkuszy	zł. 17.50
10)	„ rachunków czekowych za 100 arkuszy	zł. 17.50
11)	Rejestr wydanych gwarancyj za 100 arkuszy	zł. 12.50
12)	Księga dokumentów otrzymanych do inkasa (dziennik inkasa) za 100 arkuszy	zł. 17.50
13)	Księga dukumentów otrzymanych do inkasa i przesłanych korespondentom za 100 arkuszy	zł. 12.50
14)	Księga kontowa inkasa (r-ki komitentów) za 100 arkuszy . .	zł. 12.50
15)	Rejestr zastawów za 100 arkuszy	zł. 12.50
16)	Księga dypozytów za 100 arkuszy	zł. 18.—
17)	„ różnych za depozyty za 100 arkuszy	zł. 18.—
18)	Kontrola weksli kaucyjnych za 100 „	zł. 12.50
19)	Raporty dzienne kasowe za 100 arkuszy	zł. 6.50
20)	Asygnacje memorjałowe (pod kalkę) za blok 100 sztuk . .	zł. 2.55
21)	„ kasowe (pod kalkę):	
	a) podwójne za blok	zł. 2.55
	b) potrójne „ „	zł. 3.—

Do cen powyższych doliczamy rzeczywiste koszty opakowania i przesyłki.

Zamówienia prosimy kierować do administracji czasopisma „Oszczędność“, Warszawa, pl. Napoleona 7, zaś należność wpłacać do P. K. O. na konto czekowe № 92 (czasopisma „Oszczędność“).

Rok 5. Warszawa, dnia 28 lutego 1929 r. № 4.

OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE.

ORGAN ZWIĄZKU MIEJSKICH I POWIATOWYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE.

Prenumerata z przesyłką pocztową wynosi:
Rocznie . . . . . zł. 32.—
Półrocznie . . . . „ 16.—
Kwartalnie . . . . „ 8.—
Miesięcznie . . . . „ 3,—

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
Warszawa, pl. Napoleona Nr. 7, tel. 297-04
POLSKI BANK KOMUNALNY
REDAKTOR: KAZIMIERZ PYSZKOWSKI

Komunalne Kasy Oszczędności w świetle nowego ustawodawstwa.

(C. d.)

Operacje Kasy.

§ 31 postanawia: Kasa uprawniona jest do dokonywania tylko tych rodzajów operacji, które wyszczególnione są w statucie. Postanowienie to omawiałem wyżej, również przy zakresie działania Kasy. Przypominam, że powyżej cytowany przepis ma znaczenie: a) *pozytywne* Kasa może wykonywać wszystkie czynności statutem przewidziane przy zachowaniu warunków dla danej operacji statutem określonych, oraz b) *znaczenie negatywne*—Kasa nie może wykonywać operacji statutem nieprzewidzianych.

Operacje Kasy dzielimy na czynne i bierne, (zależnie od tego, w jakim charakterze Kasa występuje, w roli wierzyciela czy dłużnika), oraz na operacje inne, gdzie Kasa występuje w charakterze dłużnika i wierzyciela.

Z operacji biernych wymienia statut jedynie: przyjmowanie wkładów oszczędnościowych. Ponieważ komunalne kasy oszczędności powołane są przedewszystkiem do gromadzenia oszczędności, przeto statut bardzo szczegółowo omawia te operacje Kasy w szeregu drobiazgowych postanowień §§ 32—45.

Należy zwrócić uwagę na kilka postanowień:

Kasa może wystawiać książeczki oszczędnościowe na okaziciela lub na imiennie oznaczone osoby (§ 32). Do umownego przeniesienia wierzytelności, wynikającej z książeczki oszczędnościowej (wkładu) wystawionej nawet na imiennie oznaczoną osobę —wystarcza wręczenie tej książeczki (nawet bez aktu cesji). Kasa wypłaci wkład w całości lub części temu, kto książeczkę przedstawi, bez obowiązku badania legalności posiadania książeczki: przy książeczkach imiennych uważa się przedstawiającego książeczkę do wypłaty za prawnego pełnomocnika tej osoby, na którą książeczka jest wystawiona. (Wyjątek: gdy wypłatę uzależniono od pewnych określonych warunków, lub gdy uprzednio zgłoszono utratę książeczki). Przepis ten (§ 36) nadaje właściwie wszelkim książeczkom oszczędnościowym — nawet imiennym, wystawionym przez kom. kasę oszczędności (ale nie przez gm. Kasy pożyczkowo-oszcz.) charakter dokumentów na okaziciela. Ma to na celu ułatwienie obrotu wkładami, „mobilitację“ (puszczenie w obieg) książeczek oszczędnościowych, co, z jednej strony, może skłonić do lokowania na nie zbędnej chwilowo gotówki, z drugiej zaś strony może stać się czynnikiem obrotu bezgotówkowego.

Książeczka oszczędnościowa jest jak pieniądz, jak gotówka: stwierdzenie tego ma na celu postanowienie § 32, że książeczka kasy oszczędności może opiewać tylko na gotówkę i stanowi dowód posiadania jej w Kasie. Zarząd Kasy musi być przejęty zrozumieniem tego postanowienia, że książeczka oszczędnościowa jest dowodem posiadania w Kasie gotówki: wypływają stąd bowiem dwie konsekwencje:

1) W wypadkach przedstawienia książeczki oszczędnościowej do wypłaty musi być ona wykupiona w terminie wyraźnie w książeczce określonym (a vista, terminowe); tu Kasa nie może popadać w zwłokę; jej stanowisko jest podobne nieomal do stanowiska depozytarjusza (depozyt nieregularny); niewypłacenie wkładu bez przyczyny wynikającej z książeczki (zastrzeżenie, doniesienie o zgubieniu) stanowić będzie nadużycie.

Z drugiej strony, w związku z pożyczkami zaciąganemi przez Kasę w formie lokat na książeczki oszczędnościowe, należy, wbrew poglądowi, że tranzakcje te winny być oceniane jako pożyczki na zasadach odpowiednich przepisów statutowych, —przyznać raczej słuszność poglądowi, że formalnie będziemy mieli do czynienia z wkładem, który należy oceniać według przepisów o wkładach oszczędnościowych. Niewątpliwie bowiem wolą obu stron (wydającej i przyjmującej książeczkę oszczędnościową) było ocenę danej tranzakcji poddać przepisom o wkładach oszczędnościowych. Obojętna jest przyczyna gospodarcza, jaka daną tranzakcję spowodowała, np. chęć wygodzenia kasie przez umieszczenie w niej wkładów. W każdym bowiem wkładzie mieszczą się gospodarczo dwa elementy: z jednej strony lokata kapitału, celem ko-

rzystnego oprocentowania, z drugiej zaś strony, wzięcie pożyczki, celem dalszej jej lokaty i wykorzystania różnicy procentów płaconych i pobieranych. Pomiędzy dokonaną przez kasę operacją przyjęcia pożyczki, czy wkładu, istnieje różnica w prawno-formalnej konstrukcji, którą przecież strony mogą w danym wypadku dowolnie przybierać w ramach obowiązujących ustaw. Należy więc jedynie baczyć, aby wkład będący przedmiotem lokaty mieścił się w granicach dopuszczalnej wysokości wkładów.

Intencją ustawodawcy było, aby przedmiotem wkładów—jeżeli idzie o osoby fizyczne—była możliwie największa ilość wkładów średnio zamożnej ludności. Dlatego też wprowadza określenie granicy wysokości wkładów, którym będzie przyznany przywilej wkładów oszczędnościowych, granicę, odpowiadającą faktycznemu ruchowi oszczędnościowemu. Operowanie tego rodzaju wkładami jest dla kasy oszczędności wygodniejsze, w porównaniu z wkładami większemi, albowiem normalne wkłady oszczędnościowe posiadają pewien określony stosunek obrotu (wpływ wkładów do wypłat), podczas, gdy pojedyńcze, wysokie wkłady stwarzają trudności przy znajdowaniu lokat odpowiednio korzystnych oraz w wypadku zażądania zwrotu. Dlatego też większe wkłady nadają się raczej do kredytu długoterminowego, jeżeli idzie o wyższe oprocentowanie; natomiast, jeżeli mają być wypłacane w terminach stosunkowo krótkich, należy je raczej zapisywać na rachunku bieżącym (niżej oprocentowanym) aniżeli przyjmować jako wkłady oszczędnościowe. Ustawodawca poleca tedy, aby Rada Kasy ustaliła najwyższą dopuszczalną kwotę wkładu.

Inaczej się jednak przedstawia kwestja, jeżeli idzie o osoby prawne: należy dążyć, aby instytucje społeczne lokowały swoje fundusze w kasie oszczędności; w ten sposób martwy nieraz kapitał wpływałby na ożywienie gospodarcze danego powiatu czy miasta. Tak samo należy dążyć, aby w komunalnych kasach oszczędności lokowane były fundusze sieroce i wkłady na książeczkach oszczędności. Komunalne Kasy Oszczędności posiadają na mocy art. 20 Rozp. Prez. charakter funduszów ulokowanych z bezpieczeństwem prawnem-pupilarnem. Dlatego należy w uchwale Rady Kasy, ustalającej dopuszczalną wysokość wkładów na książkach oszczędnościowych, ustalić odrębnie normę dla osób fizycznych, odrębnie zaś dla osób prawnych; co zaś do funduszów sierocych, należy je przyjąć bez ograniczenia wysokości, gdyż posiadają tę dogodną dla kasy stronę, że normalnie da się z góry ustalić termin ich wypłaty.

2) Książeczka oszczędnościowa jest dokumentem, stwierdzającym, iż Kasa posiada dług w wysokości uwidocznionego w niej salda: jako dokument, z którego wypływa zobowiązanie Kasy, winna być książeczka wystawiona w sposób, przepisany dla tego rodzaju dokumentów (§ 19 ust. 3—4).

A więc będzie ona podpisaną przez Naczelnika Kasy oraz przez osobę, uprawnioną przez Radę Kasy do podpisywania dokumentów, rodzących zobowiązania Kasy. Osobą tą może być także Dyrektor Kasy. Nadto, książeczka winna być opatrzona pieczęcią urzędową Kasy. Podpisy te umieszczane są jednorazowo przy wystawieniu książeczki oszczędnościowej; natomiast wpisy o dokonanych wkładach lub wypłatach winny być stwierdzane znakami:

a) kasjera oraz b) kierownika danego oddziału admistracji Kasy (np. kierownik oddziału kasowego) albo urzędnika zobowiązanego do kontroli (§ 32 ust. 6 Rozp. Wyk.)

Operacje czynne.

W dwu grupach pod tytułem „operacje czynne“, oraz „inne operacje“ objęte są wszystkie, poza wkładami oszczędnościowemi, operacje, do których Kasa jest uprawniona. Jest to zakres uprawnień bardzo szeroki, który, gdyby Kasa posiadała odpowiednie zasoby finansowe, mógłby z niej stworzyć instytucję bankową. Słabość finansowa tych instytucyj na terenie b. Kongresówki i województw wschodnich nie daje nadziei, aby w najbliższych latach Kasy te zdołały wykorzystać wszystkie swoje uprawnienia.

Przystąpimy do omówienia operacji, zgrupowanych pod tytułem „operacje czynne“.

§ 46 p. 1 wymienia efekty, do których nabycia jest Komunalna Kasa Oszczędności uprawniona: są to papiery państwowe, lub komunalne, instytucji przez państwo gwarantowanych, listy zastawne tow. kredytowych i t. p. § 48 nakłada na Komunalne Kasy Oszczędności posiadające wkłady oszczędnościowe powyżej 200.000 zł., obowiązek lokowania conajmniej 5% ogólnej sumy wkładów oszczędnościowych w papierach państwowych oraz papierach przez państwo gwarantowanych.

Lombardować mogą Kasy papiery wymienione w § 46 p. 1 oraz własne książeczki wkładowe.

Udzielanie pożyczek na hipoteki miejskie i wiejskie oraz nabywanie tego rodzaju wierzytelności hipotecznych może nastąpić na warunkach, przewidzianych w § 46 p. 3, 4 i 47 statutu.

Kasy mogą także udzielać pożyczek na cele budowlane, który to przepis, jeżeli idzie o stosunki finansowe Kas, jest w obecnych warunkach raczej teoretyczny. Jedynie mogłyby Kasy pomocniczo realizować promesy Banku Gospodarstwa Krajowego.

Specjalnie należałoby omówić sprawę udzielania kredytu spółdzielniom (§ 46 p. 6). W myśl ogólnej tendencji, ustawodawca dozwala na udzielanie kredytu spółdzielniom, których popieranie leży w interesie gospodarczego rozwoju społeczeństwa.

Niemniej jednak, ze względu na zdarzającą się nierealność tego rodzaju instytucji i możliwe stąd niebezpieczeństwo ryzyka dla Kas, udzielenie kredytu spółdzielniom uzależnia ustawodawca (art. 24 p. 6 Rozp. Prez.) od prawnych warunków, mających na celu zabezpieczenie Kas. A więc:

1) określa wysokość kredytu do wysokości sumy udziałów członkowskich oraz własnych funduszów spółdzielni,

2) uzależnia udzielenie kredytu od przyjęcia przez członków spółdzielni dodatkowej odpowiedzialności, poza swojemi udziałami, na kredyt, otwarty przez Kasę Spółdzielni.

Przepis ten niewątpliwie jest niejasny i nasuwa się pytanie, czy wysokość udzielonego kredytu ma równać się wysokości udziałów członkowskich oraz funduszów własnych spółdzielni z potrąceniem obdłużenia spółdzielni, czy też bez tego potrącenia. Należy się oświadczyć za pierwszą koncepcją. Następnie nasuwa się pytanie, czy, w razie otwarcia przez Kasę spółdzielni kredytu, członkowie spółdzielni winni po-

wziąć specjalną uchwałę o przyjęciu odpowiedzialności z własnych majątków za kredyt otwarty spółdzielni przez Kasę, czy też takiej specjalnej uchwały nie potrzeba, jeżeli statutem ustalona jest dodatkowa odpowiedzialność członków spółdzielni, a kredyt udzielony przez Kasę mieści się w ramach tej dodatkowej odpowiedzialności, względnie, jeżeli odpowiedzialność ta jest statutowo nieograniczona.

Zdaniem mojem, w tych dwu ostatnich wypadkach specjalnej uchwały członków spółdzielni o zaciągnięciu pożyczki w Kasie i poniesieniu z tego tytułu dodatkowej odpowiedzialności—nie trzeba.

Inna jest wszakże kwestja, czy wogóle poręka członków spółdzielni. jako związku, za zobowiązania spółdzielni stanowi dostateczną gwarancję terminowego spłacenia zobowiązań spółdzielni. W wielu wypadkach odpowiedź będzie negatywna: ewentualne postępowanie sądowe, regresowe, w wypadkach niewypłacalności spółdzielni, może okazać się tak długotrwałem i kosztownem, że w końcu Kasa będzie musiała już to zrezygnować przynajmniej z części swojej pretensji, już to koszta postępowania sądowego wyrządzą jej poważną stratę. Tu należy raczej znaleźć inną formę zabezpieczenia:

1) ścisła kontrola nad czynnościami spółdzielni (przekładanie miesięcznych bilansów surowych, udział delegata Kasy w Zarządzie spółdzielni i t. p.);

2) osobista poręka majątkowo pewnych członków władz spółdzielni, względnie innych jej członków.

Najważniejsze ze względu na większość operacji czynnych komunalnych kas oszczędności, stanowią przepisy p. 7 § 46 statutu. Komunalne kasy oszczędności mogą udzielać pożyczek:

1) za zobowiązaniami pisemnemi (skryptami),

2) za wekslami, jeżeli obok wystawcy przyjmą solidarną z nim odpowiedzialność conajmniej dwie osoby majątkowo pewne.

Statut przewiduje wyraźnie formę zabezpieczenia udzielonego kredytu skryptami dłużnemi względnie wekslami (kaucyjnemi) zaopatrzonemi w podpisy pożyczkobiorcy oraz dwuch solidarnych poręczycieli. Jest wymóg ustawowy (art. 24 p. 7 Roz. Prez.) a więc nie może być w żadnym wypadku pominięty.

Jeżeli idzie o dyskont weksli, to tu ustawa (art. 24 p. 8 Roz. Prez.) wymaga na wekslu przynajmniej dwuch podpisów: a więc mniej niż przy pożyczce, zabezpieczonej wekslem, tu bowiem termin realizacji weksla jest bliski (3 — 6 miesięcy), istnieje tedy stosunkowo mniejsze niebezpieczeństwo zasadniczej zmiany stosunków majątkowych osób wekslowo zobowiązanych w tak krótkim terminie. Dlatego też ustawodawca przy wekslach dyskontowych zadowala się dwoma podpisami. Ze względu na pewną odrębność tych operacji winny być pożyczki, zabezpieczone skryptami dłużnemi, względnie wekslami, oddzielnie kontowane i w bilansie wykazywane od zdyskontowanych weksli. Jak wyżej wspomniałem, weksle zaprotestowane oraz zaskarżone winny być także oddzielnie książkowane.

Komunalne kasy oszczędności mogą dyskontować książki oszczędnościowe wymienionych w § 46 p. 9 statutu banków państwowych oraz komunalnych, jak również wszystkich komunalnych kas oszczędności i wszystkich gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych. Zaznaczyć tutaj należy, że na zasadzie § 35 rozp. wyk. mogą komunalne kasy oszczędności między sobą oraz gminnemi kasami pożyczkowo-oszczędnościowemi, zawrzeć umowę co do wzajemnego przyjmowania wkładów i dokonywania wypłat na wystawione przez siebie książeczki oszczędnościowe.

§ 45 p. 10 statutu wymienia dokładnie sposób, w jaki wolno jest Kasie lokować wolną gotówkę. Jak z tego przepisu wynika, nie może Kasa lokować swej gotówki w prywatnych instytucjach kredytowych. Natomiast w myśl § 50 statutu może Kasa, ale tylko za zezwoleniem władz nadzorczych oraz zgodą związku poręczającego — umieszczać rozporządzalne fundusze w instytucjach kredytowych przez Kasą założonych, lub przez ten związek poręczonych, lecz tylko w wysokości, określonej ustępem ostatnim § 10.

Bardzo ważnym jest przepis p. 12 § 45: przewiduje on, że komunalne kasy oszczędności mogą udzielać związkowi poręczającemu oprocentowych pożyczek do wysokości 10% wkładów oszczędnościowych, przyczem ewentualny zakup obligacji tegoż związku uważać należy za udzielenie mu pożyczki. Jedynie (na podstawie § 50 statutu) po uzyskaniu na to pozwolenia władzy nadzorczej wolno będzie tę granicę podnieść do 20% wkładów oszczędnościowych.

O przepisie tym bardzo często zapominają Zarządy komunalnych kas oszczędności, udzielając swym związkom poręczającym często o wiele wyższych pożyczek, bez zwracania się nawet o zezwolenie do władz nadzorczych. Abstrahując od niedopuszczalności tego rodzaju postępowania, gdyż ograniczenie to jest wynikiem wyraźnej woli i przepisu ustawodawcy, chcę zwrócić uwagę, że wyodrębnienie komunalnej kasy oszczędności ze związku komunalnego, który ją organizuje, w oddzielną osobę prawną—miało właśnie na celu zapobieżenie możności angażowania w zbyt wielkim stopniu kapitałów Kasy w sprawy finansowe tegoż związku komunalnego. W ten bowiem sposób kapitały Kasy byłyby uwięzione, tracąc swą płynność; gwarancja związku poręczającego Kasę stałaby się w ten sposób mocno problematyczną; wkońcu kapitały Kasy nie zostałyby zużyte zgodnie z celem Kasy, którym jest dostarczanie ludności taniego kredytu. Z tych właśnie przyczyn wogóle udzielanie przez komunalne kasy oszczędności kredytu związkom komunalnym i innym związkom prawno-publicznym, fundacjom oraz lombardom, posiadającym odrębną osobowość prawną, uzależnione jest od uzyskania zezwolenia władz nadzorczych (§ 50).

§ 48 statutu nakłada na komunalne kasy oszczędności, posiadające ponad 200.000 zł. wkładów, obowiązek lokowania conajmniej 5% tych wkładów w polskich państwowych papierach procentowych.

Nadto 20% funduszu zasobowego winno być ulokowane w tych papierach.

Jeżeli idzie o inne operacje, które Kasa ma prawo wykonywać, a które objęte są §§ 52 i 53 statutu omówić chcę kilka z nich.

Kasa ma prawo redyskontować weksle, ale tylko w państwowych i komunalnych instytucjach finansowych, Banku Polskim, a z innych instytucji kredytowych tylko tych, które wskaże Minister Skarbu. W prywatnych więc instytucjach kredytowych redyskontować weksli komunalnym kasom oszczędności nie wolno, wyjąwszy, gdyby uzyskano na to zezwolenie Ministra Skarbu.

Przepis ten stoi w związku z operacjami dyskon-

towemi, o których mowa w § 46 p. 9 statutu. Celem powstrzymania Kas od zbyt lekkiego zapuszczania się w tego rodzaju operacje oraz nienarażania zbytnio Kas na angażowanie swej poręki przy redyskoncie, co w naszych dość chwiejnych stosunkach finansowych, mogłoby Kasę postawić, w razie większej niewypłacalności dłużników, w położenie krytyczne—ustawodawca zacieśnił możność rozszerzenia dyskonta przez ograniczenie koła tych instytucji, w których redyskontowanie może być dokonywane. Instytucje te mają możność przez regulowanie wielkości redyskonta, oraz przez kwalifikowanie weksli do redyskonta przedstawionych, wpływać na prawidłowy rozwój tych operacji w komunalnych kasach oszczędności. Należy jednocześnie zwrócić uwagę, że Zarządy Kas nie powinny nigdy wyczerpywać w pełni przyznanego im kredytu redyskontowego, lecz winny zachować część niewyzyskaną dla rezerwowania sobie możności uzyskania kredytu w przypadku niespodziewanych płatności (np. przedstawienie do wypłaty większej ilości wkładów).

Bardzo ważnym dla Kasy jest przepis (§ 48) wprowadzający *obowiązek* prowadzenia przez Kasy rejestru imiennego dłużników i poręczycieli (właściwie: solidnych współdłużników) z uwidocznieniem zobowiązań, zaciągniętych przez tychże na własny rachunek, czy też drogą poręczeń w Kasie.

Kasa może z samego swojego prawa prowadzić operacje depozytowe, kupno i sprzedaż papierów wartościowych na zlecenie i rachunek osób trzecich, inkaso weksli, listów przewozowych i t. p. dokumentów, prowadzić agentury Banku Polskiego oraz banków państwowych i komunalnych, otwierać rachunki bieżące i czekowe, przekazowe i korespondencyjne, wystawiać przekazy i akredytywy.

Widzimy z tego przedstawienia uprawnień Kasy, że już z samego swego prawa posiadają Kasy bardzo szeroki zakres uprawnień bankowych, co, wobec małej wysokości wymaganego ustawowo kapitału, jest wielkim przywilejem, przyznanym związkom komunalnym w stosunku do osób prywatnych.

Zakres ten może być rozszerzony w drodze udzielenia indywidulnych pozwoleń przez Ministra Skarbu, działającego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, na wykonywanie czynności bankowych, wymienionych w § 50 Rozp. Wyk. Najważniejszym z tych uprawnień, o którego udzielenie komunalne kasy oszczędności w naszych warunkach muszą wystąpić natychmiast po rozpoczęciu swoich czynności, stanowi zezwolenie na zaciąganie pożyczek.

Bez uzyskania tego zezwolenia nie mogą kasy oszczędności wogóle zaciągać pożyczek: istniejący obecnie stan odmienny jest stanem sprzecznym z prawem. Tu jednak wogóle nie jest jasnym motyw, jakim się kierował ustawodawca przy wprowadzeniu zastrzeżenia, że na zaciąganie pożyczek komunalne kasy oszczędności muszą uzyskać indywidualne uprawnienie w formie zezwolenia Ministra Skarbu. Kasy oszczędności, istniejące już od dłuższego okresu czasu i posiadające większe kapitały własne—niewątpliwie takie zezwolenie uzyskają. Kasy zaś mniejsze, a nawet rozpoczynające swoją działalność, skazane są z natury rzeczy, na korzystanie z kredytów. celem rozwinięcia swej działalności, choćby tylko w wykonaniu operacji, zlecanych im przez banki państwowe (np. Bank Rolny). I tutaj natychmiast występuje kwestja uprawnienia Kasy do zaciągania pożyczek: tym więc kasom, małym, nowozorganizowanym należy, udzielić zezwolenia na zaciąganie pożyczek.

Treść tego zezwolenia za zaciąganie pożyczek będzie odmienną dla tych komunalnych kas oszczędności, za których wszelkie zobowiązania przyjmuje związek poręczający odpowiedzialność, niż dla tych kas, za których zobowiązania związek komunalny przyjął tylko częściową odpowiedzialność. W pierwszym wypadku zaciągnięcie przez Kasę pożyczki nie będzie wymagało osobnej poręki związku poręczającego, gdyż poręka ta mieści się już w uchwale gwarancyjnej; w drugim zaś wypadku do zaciągnięcia każdej pożyczki wymagana jest poręka związku poręczającego, o ile nie jest objęta uchwałą gwarancyjną. Bez względu jednak na rodzaj pożyczki, komunalne kasy oszczędności muszą przy zaciąganiu pożyczek wykazać się upoważnieniem organu stanowiącego związku poręczającego do zaciągnięcia pożyczek, choćby w formie ogólnej, ramowej (np. uprawnia się do zaciągania pożyczek do łącznej wysokości 1.000.000 zł,).

Minister Skarbu, w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych może udzielić kasie zezwolenia na udzielanie gwarancji:

1) za zgodą i

2) poręką związku poręczającego. Poręka odpada, o ile związek poręczający bierze odpowiedzialność za wszelkie zobowiązania kasy. Pomimo tego zastrzeżenia, należy zalecić komunalnej kasie oszczędności nieudzielanie gwarancji, gdyż doświadczenia dotychczasowe są w lwiej części przypadków ujemne: zwykle kończyły się stratami dla gwaranta, Należy ewentualnie udzielać gwarancji tylko w wyjątkowo ważnych z punktu widzenia społecznego przedsięwzięciach, przy wzajemnem zagwarantowaniu sobie wpływu i kontroli, tak, aby interesy kasy nie ucierpiały,

Ze względu na wprowadzony obecnie zastaw rejestrowy, ważnym jest przepis § 50 p. d. Rozp. Wyk. w myśl którego Minister Skarbu może zezwolić kasie na udzielanie kredytu towarowego producentom, pod zastaw towarów, nie podlegających łatwemu zepsuciu. Otóż dalszy ciąg tego przepisu, wymagający zdeponowania zastawionych towarów w publicznych składnicach towarowych jest sprzeczny z formą zastawu rejestrowego. Tutaj uzupełnienie ustawy jest konieczne.

Komunalnym kasom oszczędności przyznał ustawodawca szereg uprawnień podatkowych (art. 28 Rozp. Prez.). Nadto przyznano kasom uprawnienie do sprzedania zastawionych u niej papierów wartościowych bez upoważnieuia sędziego, w razie niezapłacenia w terminie pożyczki. Celem uniknięcia ewentualnych nadużyć, np. przedstawienia zlombardowanych papierów za papiery własne, przewiduje statut, że papiery wartościowe, przyjęte jako przedmiot zastawu. mają być dokładnie opisane w oddzielnej księdze sznurowej, z podaniem sumy wierzytelności zastawem zabezpieczonej.

Likwidacja kasy.

Likwidacja kasy może być dobrowolna lub przymusowa.

Dobrowolna, może nastąpić na zasadzie uchwały organu stanowiącego związku poręczającego, zatwierdzonej przez władzę nadzorczą. Tu ustawodawca wpro-

wadził jednak jeden bardzo ważny przepis: komunalna kasa oszczędności jest instytucją użyteczności społecznej, powołaną do podniesienia dobrobytu ekonomicznie słabiej stojących warstw ludności. Zysk nie jest jej celem. Niemniej jednak kasy, w miarę swego rozwoju, mogą pomnożyć swój majątek; majątek ten jednak będzie dobrem publicznem o harakterze humanitarnym, to też nigdy nie może się on stać przedmiotem nieograniczonej własności związku poręczającego, nawet. gdyby nań przeszedł w drodze dobrowolnej likwidacji. Zastrzeżenie to jest konieczne, gdyż mogłoby się zdarzyć, że związek poręczający, mający trudności finansowe, jako receptę na ich rozwiązanie postanowił, by zużyć majątek kasy i w tym celu ją zlikwidował. Otóż, abstrahując od możliwości uzyskania zezwolenia władz na tego rodzaju operację, art. 30 Rozp. Prez. przewiduje, że w wypadku dobrowolnej likwidacji kasy czysty jej majątek przechodzi na rzecz związku poręczającego, który może go użyć tylko na cele użyteczności publicznej. Z tego wynika, że ustawodawca chciał zasadniczo dozwolić na likwidację kasy jedynie w wypadku, gdyby miała przynieść stratę związkowi poręczającemu.

Przymusową likwidację może zarządzić Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu w przypadku, gdy komunalna kasa oszczędności poniesie takie straty, które wyczerpią jej fundusze i wywołają konieczność pokrycia niedoborów przez związek poręczający (§ 30 ust. Rozp. Prez.).

Władze Nadzorcze.

Władzami nadzorczemi są:

1) Wojewoda właściwy—w sprawach wyszczególnionych § 59 ust. 3 p. a-1. Z Wojewodą współdziała Wydział Wojewódzki w sprawach wymienionych w tym paragrafie od punktu a) do k). Wojewoda działa w I-ej instancji, zaś w II ej i ostatniej instancji działają Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Minister Spraw Wewnętrznych rozstrzyga w pierwszej i ostatniej instancji w sprawach, tyczących się komunalnych kas oszczędności, a nie wyszczególnionych w § 59 statutu; Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu — w sprawach, wyraźnie dla takiego porozumienia zastrzeżonych.

W przypadkach stwierdzenia nieprawidłowości w prowadzeniu Kasy, a w szczególności wykroczeń przeciwko obowiązującym przepisom, lub postanowieniom statutu, władza nadzorcza może wydać niezbędne zarządzenia, aż do usunięcia członków Rady Kasy, Zarządu Kasy i Komisji Rewizyjnej. W razie potrzeby, może władza nadzorcza rozwiązać organa kasy i ustanowić komisarza, aż do czasu wyboru nowych organów, które powinny nastąpić do trzech miesięcy od czasu ustanowienia komisarza.

Dr. Adam Goldfinger.

Organizacja i ustawodawstwo dotyczące Kas Oszczędności w Polsce*).

Zamieszczamy niżej referat, opracowany przez p. Bolesława Mrozowskiego na drugi Międzynarodowy Kongres Oszczędnościowy w Londynie. Ewentualne wnioski i uwagi winny być kierowane bezpośrednio do Biura Zjazdów Instytucyj Oszczędnościowych w Polsce — Warszawa, ul. Jasna 9.
REDAKCJA.

Polskie ustawodawstwo oszczędnościowe rozpatrywać należy pod kątem nietylko jego największej współczesności, określanej w g dat odnośnych aktów prawodawczych (z dn. 27.VI.1924—o Pocztowej Kasie Oszczędności, 30.XII.1924—o gminnych kasach pożyczkowo-oszczędnościowych i 13.IV.1927—o komunalnych kasach oszczędności), lecz również z punktu widzenia ich liberalizmu co do zakresu działalności kas oraz gwarancji bezpieczeństwa dla wkładów.

Zbadanie przesłanek, pod których wpływem zostały sformułowane przepisy prawne, dotyczące publicznych instytucji oszczędnościowych, oraz postanowienia, mające za przedmiot kapitalizację wogóle, a w szczególności regulujące działalność oszczędnościową zakładów prywatno-prawnych, prowadzi do wniosku, że Polska uwzględniła większość uchwał Pierwszego Międzynarodowego Kongresu Oszczędnościowego, szczególnie, jeśli chodzi o zniesienie ograniczenia wysokości wkładów, swobodę w wyborze lokat i tworzeniu funduszów zasobowych.

Co się tyczy ochrony prawnej pojęć „Kasa Oszczędności“, „Książeczka oszczędnościowa“ i „wkład oszczędnościowy“, niestety, nie udało się jej przeprowadzić głównie z powodu okoliczności, wynikających z tradycji i przyzwyczajeń przedwojennych, gdy wyrażenia te stosowane do wkładów, wnoszonych do prywatnych instytucji pieniężnych, oznaczały nietylko prostą czynność oszczędzania, lecz ponadto określały wypełnienie obowiązku niejako patrjotycznego, wszystkie bowiem publiczne zakłady oszczędnościowe — za wyjątkiem Małopolski—były obce, a nawet wrogie polskości.

Tradycja ta, głęboko i dziś jeszcze zakorzeniona w świadomości narodowej, wzięła górę nad dążeniem do zmonopolizowania wymienionych terminów na rzecz publicznych instytucji oszczędnościowych. W konsekwencji zatem ustawodawstwo polskie poprzestało jedynie na obostrzeniu warunków, pod któremi zakłady prywatne (banki akcyjne oraz spółdzielnie) mogą przyjmować wkłady na okaziciela, wyposażając jednocześnie w specjalne przywileje instytucje publiczne: P. K. O., obydwa banki państwowe (Bank Gospodarstwa Krajowego i Państwowy Bank Rolny), komunalne kasy oszczędności oraz gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe.

---

*) Zgodnie z zasadą, przyjętą przez Komitet Organizacyjny Kongresu, referaty nań zgłoszone winny zawierać nie rozważania teoretyczne, lecz stwierdzać, jakie uchwały poprzedniego Kongresu zostały już urzeczywistnione względnie są w toku realizowania.

W pierwszym rzędzie ustawodawstwo polskie cechuje troska o zapewnienie bezwzględnego bezpieczeństwa wkładów i o odzyskanie przez kasy oszczędności zaufania publicznego, utraconego w okresie inflacji.

Zagadnieniu temu poświęca pilną uwagę nietylko ustawodawstwo specjalnie oszczędnościowe. Również i rozporządzenie Prez. Rzplitej z dn. 17.III.1928 r. o prawie bankowem zastrzega między innemi prawo przyjmowania wkładów na okaziciela tylko dla banków, istniejących conajmniej lat 5, ograniczając ogólną sumę ich zobowiązań — licząc w nie i wspomniane wkłady — do kwoty 10-krotnej funduszów własnych (kapitału własnego i zapasowych). Jedyne, co możnaby wspomnianemu rozporządzeniu zarzucić, — to uprawnienie spółdzielni spożywców do przyjmowania wkładów, niebezpieczne ze względu na zbyt niską odpowiedzialność ich członków i ryzyko operacji towarowych.

Jeżeli chodzi natomiast o warunki bezpieczeństwa wkładów w publicznych instytucjach oszczędnościowych, ustawodawstwo polskie daje rękojmę zupełną: wkłady w P.K.O., Banku Gospodarstwa Krajowego oraz Państwowym Banku Rolnym posiadają poręką Państwa; wkłady w komunalnych kasach oszczędności w myśl art. 4 rozporządzenia z dn. 13.IV.1927 mają obowiązkową gwarancję związku komunalnego; za wkłady zaś w gminnych kasach pożyczkowo-oszczędnościowych odpowiada, na mocy art. 4 rozporządzenia z dnia 30.XII.1924-go, gmina.

Prócz tych gwarancji wkłady w instytucjach publicznych korzystają z przywilejów, jak: prawo pupilarności, zwolnienie od podatku od kapitałów i rent, dopuszczenie przyjęcia książeczek oszczędnościowych zamiast kaucji przy przetargach pnblicznych i t. d., co do pewnego stopnia równoważy monopol pojęcia „wkładu oszczędnościowego“.

Tym sposobem ustawodawstwo polskie, aczkolwiek nie bezpośrednio, zapewnia wkładom w instytucjach publicznych przywileje dość znaczne, aby mogły przyciągnąć do siebie wkładców ze względu nietylko na absolutne bezpieczeństwo wkładów, lecz rownież na zwolnienie ich od obciążeń podatkowych tudzież możność dysponowania wkładem bez straty odsetek.

Prawo nie ogranicza maksymalnej wysokości wkładu, pozostawiając jej określenie zarządom i radom instytucji oszczędnościowej, stosownie do potrzeb i warunków miejscowych (art. 9-ty rozp. z dn. 27.VI.1924 o P.K.O., § 68 statutu Banku Gospodarstwa Krajowego i § 31 rozp. wykonawczego o komunalnych kasach oszczędności).

Ograniczeniu ustawowemu podlega jedynie wysokość sumy wkładu, wolnej od podatku od kapitałów i rent oraz od zajęcia. Pod tym względem najbardziej uprzywilejowaną jest P.K.O., której wkłady — zgodnie z art. 21-ym Rozporządzenia Prezydenta — wolne są od wymienionego podatku bez ograniczenia ich wysokości, a od zajęcia do kwoty 2,500 zł.; z tego samego przywileju nieograniczonej wolności od podatku korzystają wkłady w gminnych kasach pożyczkowo-oszczędnościowych (§ 11 Rozporządzenia), podczas gdy wkłady w komunalnych kasach oszczędności, w myśl art. 28 Rozporządzenia, wolne są od podatku od kapitałów i rent tylko, o ile nie przekraczają 5.000 złotych.

Niema również żadnych ustawowych ograniczeń co do wypłat wkładów. Regulowanie tej sprawy, stosownie do miejscowych potrzeb i warunków, należy, w myśl obowiązującego ustawodawstwa całkowicie do kompetencji organów kas oszczędności. W praktyce żadna z tych instytucji nie robi użytku z przysługującego jej prawa ograniczenia wypłat i zaspokaja każde żądanie wkładców w tym względzie.

Taki sam liberalizm cechuje również przepisy ustawowe, dotyczące funduszów, zgromadzonych przez publiczne instytucje oszczędnościowe. Są one uprawnione do lokat wszelkich rodzajów z jedynem zastrzeżeniem należytego zabezpieczenia lokowanych funduszów i umożliwienia korzystania z nich przez samych wkładców.

P. K. O. w/g art. 3 Rozporządzenia Prezydenta może lokować fundusze sobie powierzone: w papierach państwowych lub przez Państwo gwarantowanych, w obligacjach komunalnych, w pożyczkach pod zastaw papierów wartościowych o stałem procentowaniu, akcji, monet i dewiz zagranicznych, tudzież udzielać kredytu na weksle z terminem nie przekraczającym 6 miesięcy, wreszcie pod zabezpieczenie hipoteczne.

W dobie obecnej, zgodnie z niedawno ustalonym programem finansowym, P. K. O. ogranicza się do lokat w papierach wartościowych o stałem procentowaniu oraz do pożyczek na zastaw tych papierów oraz akcji, w celu z jednej strony ułatwienia lokaty tych papierów na rynku wewnętrznym, z drugiej zaś — dla poparcia kredytu długoterminowego, na którego rozwój oddziaływała hamująco trudność umieszczenia obligacji i listów zastawnych.

Dla gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych, których zadanie stanowi zaspokajanie potrzeb kredytowych drobnego rolnictwa, Rozporządzenie Prezydenta w § 13-ym przewiduje udzielanie pożyczek krótko i długoterminowych, zabezpieczonych: wekslami, skryptami za poręczeniem solidarnem przynajmniej jednego ręczyciela oraz zastawem inwentarza żywego i martwego. Ponadto są one również uprawnione do zakupu i sprzedaży papierów państwowych na rachunek tak własny, jak i osób trzecich.

Dość ograniczony zakres działalności gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych tłómaczy się z jednej strony stosunkowo niezłożonemi potrzebami finansowemi drobnego rolnictwa, z drugiej zaś — niemożliwością powierzania operacji zbyt skomplikowanych personelowi niedostatecznie wykwalifikowanemu, jakim z natury rzeczy te kasy się posługują.

Operacje wyższego rzędu należą do zakresu czynności komunalnych kas oszczędności, które, w myśl intencji rządu, mają obok P. K. O. — stać się głównym aparatem do gromadzenia funduszów i następnego ich rozprowadzenia.

Dzięki temu założeniu, komunalne kasy oszczędności zostały wyposażone w tak daleko idące uprawnienia, że są w stanie zaspokoić najbardziej zróżniczkowane potrzeby wszystkich warstw społecznych.

W myśl art. 24—27 Rozporządzenia z dnia 13.IV.1927, kasy komunalne mogą lokować zgromadzone fundusze: w papierach państwowych, listach zastawnych i obligacjach banków państwowych, akcjach Banku Polskiego, listach zastawnych towarzystw kredytowych, obligacjach komunalnych oraz banków komunalnych lub gwarantowanych przez związki komu-

nalne; kasom wolno udzielać kredytu pod zabezpieczenie wszelkiego rodzaju, dyskontować weksle, książeczki oszczędnościowe, wylosowane papiery wartościowe oraz ich kupony, lokować wolną gotówkę w bankach państwowych i komunalnych, Banku Polskim, P. K. O. tudzież w komunalnych kasach oszczędności.

Pozostawiając komunalnym kasom oszczędności zupełną swobodę wyboru operacji, ustawa zastrzega jedynie bezpieczeństwo lokat i ograniczenia pożyczek komunalnych do 10% wzgl. 20% sumy wkładów oszczędnościowych oraz zobowiązuje kasy do utrzymania zapasu papierów państwowych lub gwarantowanych przez Państwo w wysokości 5% sumy wkładów oszczędnościowych i 20% funduszu zasobowego wzgl. jego nadwyżki ponad wartość nieruchomości, jeżeli jest w niej ulokowany.

Poza operacjami lokacyjnemi w ścisłem znaczeniu tego słowa, ustawa zezwala kasom komunalnym również na czynności bankowe, jak: rachunki bieżące, obrót czekowy i przekazowy, inkaso wierzytelności wszelkiego rodzaju i t. d. co ma na celu rozwój obiegu pieniężnego i popularyzację współczesnych sposobów regulacji.

Dla Banku Gospodarstwa Krajowego dotyczące go Rozporządzenie Prezydenta w artyk. 10-ym przewiduje sposób lokaty funduszów, pochodzących z wkładów oszczędnościowych, analogiczny do ustalonego dla kas oszczędności.

Co się tyczy funduszów zasobowych publicznych instytucyj oszczędnościowych, sprawa ich tworzenia jest należycie uwzględniona we wszystkich aktach prawodawczych, aczkolwiek niezupełnie po myśli uchwał Kongresu.

Zasadniczo przepisują one dla wszystkich instytucji obowiązkowe gromadzenie funduszu zasobowego do wysokości 10% ogólnej sumy wkładów oszczędnościowych; wyjątek stanowią gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe, dla których § 5 Rozporządzenia przewiduje tylko obowiązek tworzenia tego funduszu bez oznaczenia jego wysokości stosunkowej, § 60 zaś statutu wzorowego przepisuje jedynie odliczanie 30% czystego zysku na jego uzupełnienie.

P. K. O. na mocy § 23 Rozporządzenia jest obowiązana przeznaczać cały swój czysty zysk na fundusz zasobowy, dopóki nie osiągnie się 10% ogólnej sumy wkładów oszczędnościowych i sald rachunków czekowych. Poczynając od tej chwili cały czysty zysk P. K. O. przelewa się na rzecz Skarbu Państwa.

Na komunalnych kasach oszczędności ciąży obowiązek przeznaczenia całego czystego zysku na tworzenie funduszu zasobowego, do chwili osiągnięcia przezeń wysokości 5% ogólnej sumy wkładów oszczędnościowych, a połowy zysku — po osiągnięciu tej wysokości.

Z chwilą, gdy fundusz zasobowy osiągnie 10% wkładów oszczędnościowych, kasa obowiązana jest odliczać nań tylko kwotę konieczną do utrzymania tego stosunku, resztę zaś czystego zysku przeznacza się na cele użyteczności publicznej.

Wynika stąd, że normy ustawodawcze polskie nie wykraczają — jeśli chodzi o fundusz zasobowy — poza stosunek 10% do sumy wkładów i obowiązują jedynie P. K. O. do odpisywania na jego rachunek całego zysku netto, podczas gdy na pozostałych publicznych zakładach oszczędnościowych ciąży obowiązek uzupełniania funduszu zasobowego tylko z części ich zysków czystych bądź w ciągu całego czasu jego tworzenia (kasy gminne), bądź też poczynając od chwili osiągnięcia 5% sumy wkładów (kasy komunalne).

Odchylenia postanowień ustaw polskich od uchwał Kongresu rekompensuje cechująca je wysoka przezorność w sprawie bezpieczeństwa wkładów, którego stopień, dzięki poręce Państwa wzgl. gminy, jest tak wysoki, że fundusz zasobowy uważany być może raczej za uzupełnienie dodatkowe absolutnej ich pewności oraz za środek zmniejszenia stopnia odpowiedzialności gwaranta w razie kryzysu poręczanej przezeń instytucji.

Z rozważenia polskich przepisów prawnych, dotyczących ochrony wkładów, zakresu działalności publicznych instytucji oszczędnościowych oraz tworzenia przez nie funduszów zasobowych wynika, iż tezy Pierwszego Kongresu Oszczędnościowego zostały uwzględnione nieomal całkowicie. Odchylenia od jego uchwał w sprawie ustawowej ochrony pojęć „kasa oszczędności“, „wkład oszczędnościowy“ i „książeczka oszczędnościowa“, jako też tworzenia funduszów zasobowych rekompensują się odpowiedniem uprzywilejowaniem instytucji oszczędnościowych oraz tak daleko idącemi wymaganiami bezpieczeństwa wkładów, że polskie zakłady oszczędnościowe uznać należy za najpewniejsze, a obok tego za zdolne do zaspakajania w dziedzinie obrotu pieniężnego najbardziej zróżniczkowanych potrzeb wszystkich sfer ludności.

Dzięki tym zasadniczym przesłankom, nasze ustawodawstwo oszczędnościowe położyło mocne podstawy rozwoju kas oszczędności, które niewątpliwie staną się czynnikiem postępu gospodarczego kraju, a tem samem jego podniesienia materjalnego i kulturalnego.

Bolesław Mrozowski.

Organizacja drobnych kapitałów na cele długoterminowego kredytu.

Źródłem długoterminowego kredytu są zawsze i wszędzie drobne kapitały, należycie i umiejętnie organizowane.

Dla Polski, która musi korzystać z drogiego pośrednictwa, czerpiąc środki na kredyty długoterminowe ze źródeł obcych, sprawa należytego wykorzystania własnych w tym zakresie możliwości, jest kwestją zasadniczego znaczenia. Nie możemy sobie pozwolić obecnie na ograniczenie form organizacyjnych drobnego kapitału w celu dogmatycznego rozwijania jednego tylko kierunku, na skierowaniu pędu akumulacji drobnych kapitałów w stronę może najwłaściwszą, jednak wymagającą długiej pracy wychowawczej społeczeństwa. Nie możemy sobie na to pozwolić dlatego przedewszystkiem, że w Polsce pędu do oszczędności jeszcze niema i prąd ten należy wywołać. Różnimy się od społeczeństw wyrobionych w zakresie organizacji drobnych kapitałów, brakiem tradycji oszczędnościowej. Brak ten powoduje zupełnie inne nastawienie psychiczne szerokich mas społecznych w Polsce niż

np. w Szwajcarji, Francji, Danji, Norwegji, czy nawet Czechosłowacji. Toteż wzbudzenie prądu oszczędnościowego w Polsce wymaga możliwie najsilniejszych bodźców, poruszających masy. Wśród szeregu form organizacji drobnych kapitałów, stosowanych w niektórych państwach z wynikami zadziwiającemi przez osiągnięte rezultaty, znajdujemy i takie, które jak najbardziej odpowiadają obecnemu psychicznemu nastawieniu szerokich warstw społeczeństwa polskiego. Umiejętne zaś wykorzystanie nawet pewnych przywar narodowych, w celu stworzenia rodzinnych źródeł długoterminowego kredytu, musi być uznane za najbardziej celowe ujęcie zagadnienia organizacji drobnych kapitałów w Polsce.

Organizacja drobnych kapitałów opiera się na skoordynowaniu interesu jednostki z interesem społecznym, przyczem na miejsce naczelne wysuwane jest dążenie do zaspokojenia przyszłych potrzeb jednostki. A więc hasłem, pod którem jest rozwijana ta organizacja, jest przezorność.

W praktyce sprowadza się to do dwu zasadniczych dla wkładcy momentów: celu oszczędzania i osiąganych korzyści.

Przezorność najsilniej uwidoczniona jest w drobnych ubezpieczeniach (t. zw. ubezpieczeniach ludowych), znajduje ona również silny wyraz w akcji gromadzenia kapitałów przez instytucje oszczędnościowe. W jednym i drugim wypadku chodzi o przełamanie naturalnej bierności jednostki przez stworzenie silnej zachęty do odkładania części posiadanych dóbr na przyszłość. Ubezpieczenia ludowe widzą tę zachętę w najszlachetniejszych pubudkach ludzkości — zabezpieczeniu rodziny na wypadek śmierci jej żywiciela. Organizacje oszczędnościowe dają tę zachętę przez wysunięcie szeregu rozlicznych celów bliższych, lub też tylko przez oprocentowanie kapitału.

W organizacji drobnych kapitałów, stanowiącej zdrowe źródło długoterminowych kredytów, stwarzającej silne podstawy dopływu rodzinnych kapitałów do życia gospodarczego, obie formy — ubezpieczenia ludowe i praca instytucyj oszczędnościowych — wzajemnie się uzupełniają i wspomagają. Nie można sobie wyobrazić społeczeństwa, o silnym rozroście ubezpieczeń ludowych, bez należytej i mocnej organizacji oszczędnościowej. Tylko bowiem społeczeństwa przeniknięte ideą oszczędności zdolne są dobrze ująć ideę zapezpieczenia rodziny, wymagającą poświęcenia egoizmu jednostki.

Droga rozwoju organizacji drobnych kapitałów idzie od oszczędzania do ubezpieczeń, nie odwrotnie. Oszczędność bowiem stanowi to podłoże, na którem drobne ubezpieczenia rozwijać się mogą.

To też niezmiernie ważną rzeczą jest nietylko równomierność w rozwijaniu obu form organizacyjnych, lecz również czuwanie nad tem, aby zachowana była w społeczeństwie pewnego rodzaju sukcesywność form organizacji drobnych kapitałów, gdyż to jedynie gwarantuje naturalny ich rozwój.

Ludowe ubezpieczenia na życie (zazwyczaj mieszane), stanowią jedynie wyższą formę oszczędzania, jednakże od zwykłego złożenia wkładu w Kasie Oszczędności do zawarcia długoterminowej umowy na wypadek śmierci, istnieje bardzo rozległa skala form i rodzajów oszczędzania.

My w Polsce znamy tylko najprotszą: złożenie wkładu w Kasie Oszczędności — i próbujemy wprowadzić najbardziej subtelną — ubezpieczenie ludowe — zapominając, iż pomiędzy temi dwiema formami pozostawiona luka wytworzyć musi w naszych warunkach poważne braki i odbić się ujemnie na całokształcie rozwoju racjonalnej akumulacji drobnych kapitałów. Zcementowanie zaś najprostszej i najwyższej formy oszczędzania przez zaprowadzenie szeregu urządzeń pośrednich, jest nieodzowne dla tych dwuch — już istniejących u nas form oszczędzania, działających intesywnie i energicznie, jednakże wydających rezultaty dość nikłe.

Poniżej podana tabela ilustruje stan organizacji drobnych kapitałów w Kasach Oszczędności. Zestawienie to wykazuje, że rezultaty akcji P. K. O. i Komunalnych Kas Oszczędności u nas, aczkolwiek uwzględniając nasze warunki naogół dobre, są w porównaniu do innych krajów znikome, a w każdym razie nie odpowiadają ani naszym potrzebom, ani możliwościom.

Rozważając zagadnienie organizacji kapitałów, musimy poruszyć sprawę kosztów poszczególnych form tej organizacji. Inaczej zawsze natknęlibyśmy się na pytanie, stale wysuwane nawet przez czynniki poważne: — Dlaczego ta lub inna forma organizacji drobnych kapitałów, aczkolwiek na pierwszy rzut oka przedstawia znaczne korzyści, nie jest stosowana w poszczególnych krajach?

Zazwyczaj jako wzór wysuwany bywa przykład Szwajcarji, lub innego kraju o wysokim gospodarczym wyrobieniu ludności i konkluduje się, że widocznie w tej właśnie formie istnieje jakieś gospodarcze, lub społeczne niebezpieczeństwo. — W znacznej mierze odpowiada na to analizm podanej niżej tablicy.

Każda zachęta do oszczędzania, wysuwana w jakiejkolwiek formie, pociąga za sobą dodatkowe koszty, które w rezultacie obciążają wkładców, a więc szerokie rzesze społeczeństwa. Naturalnie najmniej kosztowną formą organizacji drobnych kapitałów jest zwykłe przyjmowanie wkładów przez instytucje oszczędnościowe. W krajach, gdzie istniejąca tradycja oszczędnościowa pozwala na akumulację drobnych kapitałów w dostatecznej dla potrzeb gospodarstwa narodowego mierze, poprostu nie opłaca się wprowadzanie innych form oszczędzania.

To też w krajach, o doskonale rozwiniętym aparacie pieniężnym, gdzie społeczeństwo jest należycie obznajmione ze znaczeniem działalności instytucyj pieniężnych, spotykamy przeważnie dwie formy organizacji drobnych kapitałów: Kasy Oszczędności i ubezpieczenia ludowe.

Ubezpieczenia ludowe, aczkolwiek pociągają za sobą konieczność utworzenia kosztownego aparatu propagandowego i akwizycyjnego, mają uzasadnienie w swem znaczeniu społecznem. Pomimo przeto znacznych kosztów społecznych, jakie za sobą pociągają, zdobyły wszędzie przodujące miejsce, jako socjalnie w każdem społeczeństwie niezbędne. Jednakże nie wyklucza to słabego ich znaczenia, jako źródła długoterminowego kredytu i naturalnie nie może wykluczać innych form organizacji drobnych kapitałów.

Potrzeba jest matką wynalazków i ona zmusza też społeczeństwa, najdoskonalej nawet wykorzystujące normalne możliwości akumulacji drobnych kapitałów, do wprowadzenia form kosztowniejszych społecznie od normalnej działalności Kas Oszczędności.

Stan organizacji drobnych kapitałów w Kasach Oszczędności w 20 państwach europejskich na koniec września—października 1928 r.

	KRAJ	Ludność w tysiącach	Waluta	Oszczędności w miljonach jednostek waluty krajowej		Wartość oszczędności w miljonach fr. złotych 1 fr. z.= dol. 0,193, dol. 1= 5,18 fr. z.	Na głowę ludności przypada oszczędn. fr. złot.
1.	Anglja i Irlandja a) .	45,081	£	365	c)	9.205,8	204,2
2.	Austrja	6 534	Szylingi	741	c)	540,4	82,7
3.	Belgja	7,612	Fr. belg.	3,815	d)	549,1	70,2
4.	Bułgarja . . .	5,082	Levy	567	e)	21,1	4,1
5.	Czechosłowacja . .	14,244	Kor. Cz.	16.367	f)	2.512,5	176,3
6.	Danja	3,420	Kor. Dun.	1,950	f)	2.708,3	791,9
7.	Finlandja . . .	3,495	Kor. Fin.	3,682	c)	480,6	137,5
8.	Francja b) . . .	39,870	Fr. fran.	8,303	g)	1.685,9	42,3
9.	Hiszpanja . . .	21,763	Pesety	222	e)	185,3	8,5
10.	Holandja . . .	7,416	Guld. Hol.	553	c)	1.152,0	155,3
11.	Italja	39,860	Liry	23,184	c)	6.323,9	153,6
12.	Jugosławja . . .	12,492	Dinary	33,4	c)	3,0	0,8
13.	Niemcy . . .	63,119	Marki	6,372	f)	7.866,7	124,6
14.	Norwegja . . .	2,772	Kor. Norw.	1,866	f)	2.594,4	936,9
15.	**Polska . . . .**	**29,249**	**Złote**	**338**	**c)**	**196,5**	**6,7**
16.	Rosja Sowiecka . .	101,918	Ruble	299,9	f)	799,8	7,6
17.	Rumunja . . .	17,500	Leje	194,9	g)	6,2	0,35
18.	Szwajcarja . . .	3,936	Fr. szw.	1,643	f)	1,643,0	417,4
19.	Szwecja . . .	6,054	Kor. szw.	216	c)	300,0	49,5
20.	Węgry	8,365	Pengo	40	e)	36,2	4,3

a) Bez drobnych kapitałów, zgromadzonych drogą rozpowszechniania „Savings Certificates" wypuszczonych w 1917 roku i rozpowszechnianych przez Narodowy Komitet Oszczędnościowy. Kwota tą drogą zorganizowanych drobnych kapitałów wyniosła na koniec 1926 r. 540 miljonów funtów szterlingów.
b) Bez drobnych kapitałów zorganizowanych w t. zw. Towarzystwach kapitalizacji, istniejących we Francji w liczbie 36. Suma zebrana przez nie na koniec 1927 r. w postaci rezerw matematycznych wynosiła 1.699 miljonów franków.
c) Pocztowe Kasy Oszczędności i Kasy Oszczędności razem.
d) Główna Kasa Oszczędności.
e) Pocztowej Kasy Oszczędności.
f) Kasy Oszczędności.
g) Narodowa Kasa Oszczędności.

Francja, wielka inicjatorka w tej dziedzinie, poszła najdalej w rozlicznych formach pracy nad organizacją drobnych kapitałów, słusznie rozumując, że wszelka zdrowa w tym kierunku inicjatywa, zasługuje na poparcie. Tam też widzimy, przy ogromnym wzroście wszystkich form oszczędzania — od gromadzenia wkładów przez Kasy Oszczędności do drobnych ubezpieczeń — największą rozmaitość sposobów organizacji drobnych kapitałów.

W 1917 r. Anglja dała nam potężny przykład tego, co — wywołana potrzebą znalezienia środków na potrzeby wojny — inicjatywa w dziedzinie organizacji drobnych kapitałów może osiągnąć.

Anglja, której aparat pieniężny jest niedoścignionym wzorem dla całego kontynentu, nie miała potrzeby i nie stosowała żadnych kosztowniejszych zachęt do oszczędzania. Doskonale działający aparat obrotu bezgotówkowego (obrót czekowy) stwarzał kolosalne możliwości zaspakajania potrzeb gospodarczych małymi zasobami gotówkowymi, wytwarzając naturalną potrzebę przekazywania do banków wszystkich zasobów pieniężnych poszczególnych obywateli. W tych warunkach na organizację drobnych kapitałów w Kasach Oszczędności, zdawałoby się, niema miejsca. Mimo tego stan wkładów w Kasach Oszczędności w 1913 roku wynosił 241,5 miljonów funtów.

(d. c. n.) *L. Dura.*

Ze Związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności.

Pierwszy kurs dokształcający dla pracowników komunalnych kas oszczędności rozpoczął się dn. 25 lutego i trwać będzie do dn. 3 marca r.b. włącznie. Słuchaczów zgłosiło się 37, w tem: 34 czynnych pracowników k. k. o. (dyrektorów, buchalterów i in.), 2 referentów Urzędów Wojewódzkich i 1 kandydat na pracownika k. k. o. Szczegółowe sprawozdanie z kursu zamieszczone będzie w następnym numerze czasopisma.

Druk formularzy na wszystkie księgi rachunkowe dla komunalnych kas oszczędności, wymienione w okólniku Związku z dn. 29 grudnia 1928 r. № 23, został już ukończony. W najbliższych dniach zrzeszone Kasy otrzymają zarówno dalszę wyjaśnienia w sprawie rachunkowości, jak resztę wzorów.

Ze względu na częste prośby o podanie listy komunalnych kas oszczędności województw centralnych i wschodnich, zamieszczamy następującą

Listę
komunalnych kas oszczędności, zrzeszonych w Związku

Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności w Warszawie do dn. 28 lutego 1929 r.*).

Siedziba	Nazwa Komunalnej Kasy Oszczędności
1) Aleksadrów Kuj.	K. K. O. pow. Nieszawskiego
2) Augustów	„ „ „ „ Augustowskiego
3) Będzin	„ „ „ „ Będzińskiego
4) Biała Podlaska	„ „ „ „ Bialskiego
5) Białystok	„ „ „ „ Białostockiego
6) Bielsk Podlaski	„ „ „ „ Bielskiego
7) Biłgoraj	„ „ „ „ Biłgorajskiego
8) Brasław	„ „ „ „ Brasławskiego
9) Brześć n/Bugiem	„ „ „ „ Brzeskiego
10) Brzeziny	„ „ „ „ Brzezińskiego
11) Chełm	„ „ „ „ Chełmskiego
12) Ciechocinek	„ „ „ m. Ciechocinka
13) Częstochowa	„ „ „ pow. Częstochowskiego
14) Drohiczyn	„ „ „ „ Drohiczyńskiego
15) Druskieniki	„ „ „ m. Druskienik
16) Dubno	„ „ „ pow. Dubieńskiego
17) Garwolin	„ „ „ „ Garwolińskiego
18) Gostynin	„ „ „ „ Gostynińskiego
19) Grajewo	„ „ „ „ Szczuczyńskiego
20) Grodno	„ „ „ „ Grodzieńskiego
21) Grójec	„ „ „ „ Grójeckiego
22) Grodzisk Maz.	„ „ „ „ Błońskiego
23) Horochów	„ „ „ „ Horochowskiego
24) Hrubieszów	„ „ „ „ Hrubieszowskiego
25) Janów Lubelski	„ „ „ „ Janowskiego
26) Janów Podlaski	„ „ „ „ Konstantynowskiego
27) Jędrzejów	„ „ „ „ Jędrzejowskiego
28) Kamień Koszyrski	„ „ „ „ Koszyrskiego
29) Kielce	„ „ „ „ Kieleckiego
30) Kobryń	„ „ „ „ Kobryńskiego
31) Kolno	„ „ „ „ Kolneńskiego
32) Końskie	„ „ „ „ Koneckiego
33) Kosów Poleski	„ „ „ „ Kosowskiego
34) Kostopol	„ „ „ „ Kostopolskiego
35) Krasnystaw	„ „ „ „ Krasnystawskiego
36) Krzemieniec	„ „ „ „ Krzemienieckiego
37) Lida	„ „ „ „ Lidzkiego
38) Lubartów	„ „ „ „ Lubartowskiego
39) Lublin	„ „ „ „ Lubelskiego
40) Luboml	„ „ „ „ Lubomelskiego
41) Łask	„ „ „ „ Łaskiego
42) Łódź	„ „ „ „ Łódzkiego
43) Łomża	„ „ „ „ Łomżyńskiego
44) Łowicz	„ „ „ „ Łowickiego
45) Łowicz	„ „ „ m. Łowicza
46) Łuck	„ „ „ m. Łucka
47) Łuków	„ „ „ pow. Łukowskiego
48) Łuniniec	„ „ „ „ Łuninieckiego
49) Maków n Orzycem	„ „ „ „ Makowskiego
50) Miechów	„ „ „ „ Miechowskiego
51) Mława	„ „ „ „ Mławskiego
52) Mołodeczno	„ „ „ „ Mołodeczańskiego
53) Nieśwież	„ „ „ „ Nieświeskiego
54) Nowogródek	„ „ „ „ Nowogrodzkiego
55) Opatów	„ „ „ „ Opatowskiego
56) Opoczno	„ „ „ „ Opoczyńskiego
57) Ostrołęka	„ „ „ „ Ostrołęckiego
58) Ostrów Maz.	„ „ „ „ Ostrowskiego
59) Oszmiana	„ „ „ „ Oszmiańskiego
60) Pińsk	„ „ „ „ Pińskiego
61) Piotrków	„ „ „ „ Piotrkowskiego
62) Płock	„ „ „ „ Płockiego
63) Płońsk	„ „ „ „ Płońskiego
64) Postawy	„ „ „ „ Postawskiego
65) Prużany	„ „ „ „ Prużańskiego
66) Puławy	„ „ „ „ Puławskiego
67) Pułtusk	„ „ „ „ Pułtuskiego
68) Radom	„ „ „ „ Radomskiego
69) Radomsko	„ „ „ „ Radomskowskiego
70) Radzyń Podl.	„ „ „ „ Radzyńskiego
71) Rawa Maz.	„ „ „ „ Rawskiego
72) Sandomierz	„ „ „ „ Sandomierskiego
73) Sarny	„ „ „ „ Sarneńskiego
74) Siedlce	„ „ „ „ Siedleckiego
75) Sieradz	„ „ „ „ Sieradzkiego
76) Sierpc	„ „ „ „ Sierpeckiego
77) Skierniewice	„ „ „ „ Skierniewickiego
78) Słonim	„ „ „ „ Słonimskiego
79) Sokołów Podl.	„ „ „ „ Sokołowskiego
80) Stołpce	„ „ „ „ Stołpeckiego
81) Tomaszów Lubl.	„ „ „ „ Tomaszowskiego
82) Tomaszów Maz.	„ „ „ m. Tomaszowa Maz.
83) Turek	„ „ „ pow. Tureckiego
84) Warszawa	„ „ „ „ Warszawskiego
85) Węgrów	„ „ „ „ Węgrowskiego
86) Wierzbnik	„ „ „ „ Iłżeckiego
87) Włocławek	„ „ „ „ Włocławskiego
88) Włocławek	„ „ „ m. Włocławka
89) Włodawa	„ „ „ pow. Włogawskiego
90) Włodzimierz	„ „ „ „ Włodzimierskiego
91) Wołkowysk	„ „ „ „ Wołkowyskiego
92) Wołożyn	„ „ „ „ Wołożyńskiego
93) Zamość	„ „ „ „ Zamojskiego
94) Zawiercie	„ „ „ „ Zawierciańskiego
95) Zdołbunowo	„ „ „ „ Zdołbunowskiego

*) O ile w nazwie którejkolwiek Kasy nastąpiła omyłka, prosimy o odpowiednie sprostowanie.

Wiadomości bieżące

Wartość jednego grama czystego złota na m. luty 1929 r.

Obwieszczenie Ministra Skarbu z dnia 23 lutego 1929 r. (Monitor Polski Nr. 49 z dn. 28 lutego 1929 r.) ustala wartość jednego grama czystego złota na miesiąc marzec r. b. na pięć złotych 92,44 grosza.

Wykładnia ustawy o opłatach stemplowych.

W numerze 4 Dziennika Urzędowego Ministerstwa Skarbu z dn. 13 lutego 1929 r. ogłoszono następującą wykładnię ustawy o opłatach stemplowych.

Skróty u. o. s. — ustawa o opłatach stemplowych z dnia 1 lipca 1926 r. (DURP. Nr. 98, poz. 570).

r. w. s.—rozporządzenie wykonawcze z dnia 20 listopada 1926 r. (DURP Nr. 123, poz. 714).

200. (art.; 66, 67, 72 i 90). Ze względu na zmiany, które zaszły od czasu ogłoszenia wykładni Nr. 108 (w Nr. 36 Dziennika Urzędow. z 1927 r.), ustęp wykładni Nr. 27 (ogłoszonej w Nr. 7 Dziennika Urzędowego z 1927 r.), zaczynający się od wyrazów „Do punktu 4 wyjaśnia się", oraz ustęp następny otrzymują brzmienie następujące:

„Do punktu 4 wyjaśnia się, że obecnie następujące zakłady i przedsiębiorstwa państwowe są odrębnemi osobami prawnemi":

a) zakłady szkoły akademickie (art. 2 ustawy z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 494), Bibljoteka Narodowa (art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 lutego 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 183), Konserwatorjum Muzyczne w Warszawie (art. 6 dekretu z dnia 7 lutego 1919 r. Dz. P. P. P. Nr. 15, poz. 214), Szkoła Sztuk Pięknych w Warszawie (art. 3 ustawy z dnia 23 marca 1922 r. Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 197), Liceum Krzemienieckie (art. 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 357. Instytut Naukowy Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach (Dz. U. R. P. Nr. 66, poz. 586 z 1927 r., § 2 statutu), Państwowy Zakład Hygjeny (art. 2 rozp. Prezydenta Rzplitej z dn. 10 czerwca 1927 r., Dz. U. R. P. Nr. 54, poz. 477), Fundusz Kwaterunku Wojskowego (§ 1 rozporządzenia z dnia 2 czerwca 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 496);

b) przedsiębiorstwa: Państwowy Monopol Tytoniowy (Dz. U. R. P. z 1923 r. Nr. 65, poz. 507 §§ 3 i 4), Państwowy Monopol Spirytusowy (art. 2 rozp. Prezydenta Rzplitej z dnia 26 marca 1927 r., Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 28У), Państwowy Monopol Zapałczany (art. 11 ustawy z dnia 15 lipca 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 83. poz. 561), Bank Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 382 z 1924 r. art. 31), Pocztowa Kasa Oszczędności (Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 545 z 1924 r., § 1), Państwowy Bank Rolny (Dz. U. R. P. Nr. 43, poz. 450 z 1924 r., § 2), Polska Poczta, Telegraf i Telefon (art. 2 rozp. Prez. Rzplitej z dn. 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 379), Państwowa Wytwórnia Aparatów Telegraficznych i Telefonicznych w Warszawie (§ 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 marca 1928 r., Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 428), Polskie Koleje Państwowe (Dz. U. R. P. Nr. 97, poz. 586 z 1926 r. art. 2), „Żegluga Polska" (§ 1 rozp. Rady Ministrów z dnia 13 maja 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 49, poz. 440), Państwowe Zakłady Lotnicze w Warszawie (§ 1 rozporządz. Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 1917 r. Dz. U. R. P. z r. 1918, Nr. 4, poz. 27), Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Chorzowie (§ 1 statutu, ogłoszonego w Nr. 88 Monitora Polskiego z 1928 r.), Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Tarnowie (§ 1 rozporządzenia Rady Min. z dn. 22 kwietnia 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 348), Państwowe Zakłady Przemysłowo-Zbożowe w Lublinie (§ 1 rozporz. Rady Min. z dn. 18 czerwca 1928 r., Dz. U. R. P. Nr. 68, poz. 623), Państwowa Kopalnia Węgla Brzeszcz (§ 1 rozporządz. Rady Min. z dnia 29 sierpnia 1918 r.. Dz. U. R. P. Nr. 84, poz. 739), „Polmin" Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych (§ 1 rozp. Rady Min. z dn. 8 kwietnia 1927 r., Dz. U. R. P. Nr. 48, poz. 341), Państwowa Wytwórnia Prochu i Materjałów Kruszących w Zagożdżonie w powiecie kozienickim (§ 1 rozp. Rady Ministrów z dnia 22 kwietnia 1927 r., Dz. U. R. P. Nr. 43, poz. 382), Państwowa Wytwórnia Uzbrojenia w Warszawie (§ tegoż rozporządzenia) Państwowe Zakłady Inżynierji w Warszawie (§ 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 marca 1928 r., Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 429), Państwowe Zakłady Umundurowania w Warszawie (§ 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 marca 1928 r., Dz. U. R. P. Nr. 45, poz. 430), Państwowe Zakłady Wodociągowe na Górnym Śląsku (Monitor Polski z 1928 r. Nr. 180 poz. 393). Państwowe Zakłady Przemysłowo-Szkolne dla inwalidów w Piotrkowie (Dz. U. R. P. Nr. 55 poz. 548 z 1924 r., § 1 statutu), Wydawnictwa Państwowe (§ 3 statutu załączonego do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 lutego 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 1917, poz. 140), Polska Agencja Telegraficzna (Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 547 z 1924 r. § 2 statutu).

Przedsiębiorstwa państwowe wyżej niewymienione (np. lasy państwowe, uzdrowiska, drukarnie państwowe) nie są odrębnemi osobami prawnemi a przedmioty majątkowe, z których składają się te przedsiębiorstwa, są majątkiem Skarbu Rzeczypospolitej (L. D. V/318/6/29).

Radjowe audycje samorządowe w miesiącu marcu.

Staraniem Związku Miast i Biura Zjazdów Samorządu Ziemskiego nadawane są przez „Polskie Radjo" w Warszawie odczyty i komunikaty o samorządzie. Odczyty nadawane są dwa razy w miesiącu, komunikaty — co sobota o godzinie 15.35—15.50.

W miesiącu marcu nadane będą dwa odczyty, poświęcone zadaniu budowy i utrzymaniu dróg w Polsce, które wygłosi starosta powiatu Warszawskiego Wacław Gajewski.

Odczyty będą nadane w czwartek 14-go marca (o godzinie 17.25) oraz w czwartek 28-go marca (o godz. 17.25).

W komunikatach radjowych uwzględnione są również podawane przez Związek Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności w Warszawie wiadomości o komunalnych kasach oszczędności.

Z Państwowego Banku Rolnego.

W numerze 47 Monitora Polskiego z dn. 29 lutego 1929 r. amieszczone zostało obwieszczenie Ministra Reform Rolnych z dn. 19 lutego 1929 r., ogłaszające — wobec zmian zaszłych w składzie członków Dyrekcji, Vice-Dyrektorów i Dyrektorów Oddziałów—wykaz członków Dyrekcji, Vice-Dyrektorów i Dyrektorów Oddziałów Państwowego Banku Rolnego.

Wobec stałych stosunków kredytowych kas oszczędności z Państwowym Bankiem Rolnym, i podajemy, dla celów orjentacyjnych, powyższy wykaz w całości.

L. kol.	NAZWISKO I IMIĘ	Zajmowane stanowisko	Od jakiej daty
	Dyrekcja:		
1	Staniszewski Wacław	Naczelny Dyrektor Państwowego Banku Rolnego	1.IX.1924 r.
2	Borowski Józef	Dyrektor	20.IX.1926 r.
3	Narbutt Teofil	"	22.II.1928 r.
	Vice-Dyrektorowie		
1	Chmielewski-Wieniawa Edward	Vice-Dyrektor Państwowego Banku Rolnego	1.I.1928 r.
2	Chodorowski Kazimierz	" " " "	16.X.1928 r.
3	Czeremisinow Sergjusz	" " " "	1.XII.1925 r.
4	Jabłonowski Antoni	" " " "	10.X.1928 r.
5	Jastrzębski Marjan	" " " "	16.III.1928 r.
6	Kazimirski Edmund	" " " "	1.VII.1927 r.
7	Zdziechowski Tadeusz	" " " "	1.IV.1927 r.
	Dyrektorowie Oddziałów:		
1	Berdecki Piotr	Dyrektor Oddziału we Lwowie	16.X.1928 r.
2	Czałbowski Zdzisław	" " w Kielcach	15.X.1928 r.
3	Gajewicz Bolesław	" " w Lublinie	1.V.1928 r.
4	Grado Eugenjusz	" " w Krakowie	10.X.1928 r.
5	Dr. Hedinger Władysław	" " w Poznaniu	1.V.1927 r.
6	Jeziorowski Stanisław	" " w Katowicach	16.X.1928 r.
7	Maculewicz Ludwik	" " w Wilnie	15.VI.1925 r.
8	Rachwał Stanisław	" " Głównego w Warszawie	10.X.1928 r.
9	Szpindler a Donau Antoni	" " w Łucku	20.XI.1926 r.
10	Zan Tomasz	" " w Grudziądzu	10.XI.1926 r.
11	Żukowski Edward	Kierownik Oddziału w Pińsku	1.III.1928 r.

Minister Reform Rolnych:
(—) Witold Staniewicz

Stan wkładek na 31 stycznia 1929 w kasach oszczędności zrzeszonych w Związku Polskich Kas Oszczędności we Lwowie.

Stan wkładek oszczędności złotowych łacznie z dolarowymi, przeliczonemi na złote po kursie 1 dol. = Zł. 8.85 w 85 Kasach Oszczędności zrzeszonych w Związku Polskich Kas Oszczędności we Lwowie, a działających na terenie Województw: Krakowskiego, Lwowskiego, Śląskiego, (część) Stanisławowskiego i Tarnopolskiego wynosił:

Łączny stan wkładek w 5-ciu Województwach wynosił 31/I b.r.	187.324.783.89 na 462.867 ks. wkł.
co w porównaniu ze stanem w listopadzie b.r.	181.457.015.63 na 457.696 ks. wkł.
daje ogólny przyrost w miesiącu styczniu 1929	Zł. 5.867.768.26 na 5.171 ks. wkł.
w Województwie krakowskiem wraz z 3-ma Kasami Województwa Śląskiego:	
w 25 Kasach Oszczędności w dn. 31 grudnia 1928	Zł. 83.383.824.71 na 174.493 ks. wkł.
w styczniu złoż. Zł. 8 701.766.01 i wyd. ks. 3309	
" podj. " 5.806.508.60 i ściąg. " 1686	" 2 895.257.41 " 1623 " "
Stan 31 stycznia 1929.	Zł. 86.279.082.12 na 176.116 ks. wkł.
w Województwie lwowskim:	
w 29 Kasach Oszczędności w dniu 31 grudnia 1928	Zł. 83.476.986.78 na 238.337 ks. wkł.
w styczniu złoż. Zł. 7.619.677.34 i wyd. ks. 4109	
" podj. Zł. 5.529.883.86 i ściąg. ks. 2194	" 2.089.793.48 " 1.915 " "
Stan 31 stycznia 1929.	Zł. 85.566.780.26 na 240.252 ks. wkł.
w Województwie stanisławowskim:	
w 16 Kasach Oszczęd. w dniu 31 grudnia 1928	Zł. 8.578.186.71 na 28.781 ks. wkł.
w styczniu złoż. Zł. 1.377 594.06 i wyd. ks. 1865	
" podj. Zł. 673.053.26 i ściągn. ks. 461	Zł. 704.540.80 na 1.404 ks. wkł.
Stan 30 stycznia 1929.	Zł. 9.282.727.51 na 30.185 ks. wkł.
w Województwie tarnopolskim:	
w 15 Kasach Oszczęd. w dniu 31 grudnia 1928	Zł. 6.018.017.43 na 16.085 ks. wkł.
w styczniu złoż. Zł. 648.936.81 i wyd. ks. 353	
" podj. Zł. 470.760.24 i ściągn.. ks. 124	" 178.176.57 " 229 " "
Stan 31 stycznia 1929.	Zł. 6.196.194 na 16.314 ks. wkł.

Z 85 Kas należących do Związku 65 Kas nadesłało wykazy za styczeń, zaś przy 20 Kasach przyjęto stan z poprzedniego miesiąca uwzględniając niewykończenie zamknięć rachunkowych za rok 1928, oraz zaistniałe przeszkody komunikacyjne.

W styczniu 1929 przyjęto do Związku Polskich Kas Oszczędności we Lwowie — Komunalną Kasę Oszczędności w Krośnie.

„Przegląd Gospodarczy".

Wyszedł z druku zeszyt 4 „Przeglądu Gospodarczego' z dn. 15 lutego b. r., zawierający następującą treść:

„Pokłosie dyskusji" — E. R.; „Bank Polski w r. 1928"-- Dr. Wł. Bylański; „Znaczenie zakazów przywozu z Niemiec"— Z. M.; „Z gospodarczego położenia W. Brytanji"—Dr. St. Janicki „Polityka traktatowa Niemiec w r. 1928" — S. G.

Ponadto zeszyt uzupełniają następujące działy: Rynek pieniężny, Rynki towarowe oraz Kronika zagraniczna i krajowa.

„Rolnik Ekonomista".

„Wyszedł z druku Nr. 4 „Rolnika Ekonomisty" organu Związku Polskich Organizacyj Rolniczych.

Numer zawiera w treści: artykuły pp. d-ra S. Janickiego p. t. „Przesilenie i reformy w rolnictwie angielskiem" i p. inż. St. Mierczyńskiego p. t. „Len i akcja podniesienia produkcji lniarskiej w Polsce", Sprawozdanie z działalności Związku Polskich Organizacyj Rolniczych, konjunktury cen, przegląd zagraniczny, kronikę krajową, kronikę zagraniczną, przegląd piśmiennictwa krajowego i zagranicznego, recenzje i sprawozdania oraz statystykę".

Giełda pieniężna w Warszawie.

5 Marca 1929 r.

Giełda jest nader wrażliwą na wszelkie niezwykłe wydarzenia z dziedziny zagranicznej, a nawet z polityki wewnętrznej. Nic dziwnego. Wszakże giełda obraca pieniądzem i stąd jej nadmierna czułość i wrażliwość. Więc też ostatnie wydarzenia w sejmie i wiadomy „incydent" w senacie nie mogły wzmocnić nastroju giełdy. Był on w ostatnich dniach, jak poprzednio, ospały. W dalszym też ciągu panowała niechęć do robienia interesów.

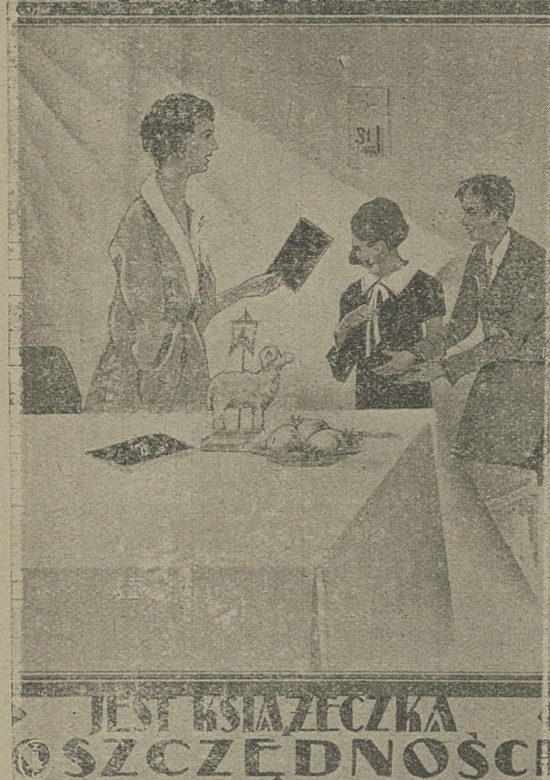
Kursy utrzymały się dawnym poziomie. Obroty nikłe. Wielu akcji nie notowano.

Notowania giełdowe papierów procentowych państwowych i hypotecznych.

	Wartość nominalna	Luty i Marzec						
		25	26	27	28	1	2	4
Papiery proc. w złotych w złocie								
8 proc. L. Z. Banku Gospod. Krajowego	00 zł. w zł.	94	94	94	94	94	94	94
8 proc. L. Z. Państwowego Banku Rolnego	100 zł. w zł.	94	94	94	94	94	94	94
8 proc. Obligacje Banku Gospod. Krajowego	100 zł. w zł.	94	94	94	94	94	94	94
Listy zastawne w wal. zagr.								
7 proc. Tow. Kred. Przem. Polskiego*)	1 funt. sterl.							
8 proc, „ „ „ „ **)	1 funt sterl	—		89	89	—	89	
7 proc. „ „ „ Ziem. Warsz. ser. 1928 r.	1 dol.			86	—	—	—	—
8 proc. „ „ „ „ „ „ 1924 r.	1 dol.	—		—	94 50	94.50	94.50	—
8 proc. „ „ „ we Lwowie			—	—	—	—		—
7 i pół proc. Oblig. Zjedn. Zakł. Przem. K. Scheiblera i L. Grohma na serrji I	1 dol.							
	1 dol.							
Papiery procent. państwowe								
5 proc. Państw. poż. Konwersyjna	100 zł.	67	67	67	67	67	67	67
5 proc. Konwers. poż. Kolej. 1926 r.	100 zł.	59	59	59	59	59	59	59
6 proc. Pożyczka Dolarowa 1919/20 r.	100 dol.				—	—	—	85
10 proc. Pożyczka Kolejowa	100 fr. w zł.	102.50	102.50	102.50	102.50	102.50	102-50	102 50
5 proc. Pożyczka prem. ser. II 1926 r.	5 dol.	105-104.50	104.50-103 103	103-101 50	101.50-102.75	100-101-100	97 50-96	96 50-95.50--97.50
7 proc. Pożyczka Stabil. 1927 r.	100 dol.	92	—	92	—	—	—	92
4 proc. Pożyczka prem. Inwestycyjna	100 zł. w zł.	111.50	111-111.75 111-50	110-110.50	110.50-111.50	112.50-112-112.75	112.50-114--112.50	114-114.50-113-25
Listy zastawne								
4 proc. Tow. Kredytu Ziemskiego	100 zł.	—	—	—		—	—	—
4 pół proc. „ „	100 zł.	49-49.10	49.25	49.25-49-20--49-25	49 25	49.25	49 25	49.50
8 proc. „ „ „	100 zł.	75	—	—		73	73	
4 pół proc. „ m. Warszawy	100 zł.	47.50	—		—	—		
5 proc. „ „	100 zł.	53	53-52.75		52-50	52-75	—	
8 proc. „ „ „	100 zł.	70	69.75	69.75	70-69.75	69.75-70	70	70-69.75-70
5 proc. „ „ „ Częstochowy	100 zł.	—	—	—	—	—		
8 proc. „ „ „ „	100 zł.	—	60	—	—	—		—
5 proc. „ „ „ Kalisza	100 zł.	—	—	—	—	—	—	—
8 proc. „ „ „ „	100 zł.	61	—	—	—	—	—	—
5 proc. „ „ „ Kielc	100 zł.	—	—	—	—	—	—	—
5 proc. „ „ „ Lublina	100 zł.	—	—	—	—	—	—	—
8 proc. „ „ „ „	100 zł.	—	—	—	—	—	—	—
10 proc. „ „ „ „	100 zł.	—	—	—	—	—	—	—
4 pół proc. „ „ Łodzi	100 zł.	—	—	—	—	—	—	—
5 proc. „ „ „	100 zł.	—	—	49.50		—	—	
8 proc. „ „ „	100 zł.		—	62.75	62.75	—	62.75	62.25
5 proc. „ „ Piotrkowa	100 zł.	—	46 50	—	—		—	
8 proc. „ „ „	100 zł.		60	—			—	—
5 proc. „ „ Radomia	100 zł.	—	—	—	—	—	—	—
8 proc. „ „ „	100 zł.	—	—	—	—	—	—	—
10 proc. „ „ „	100 zł.	—	—	—		—		—
5 proc. „ „ Siedlec.	100 zł.	—	—	—	—	—	—	—
10 proc. „ „ „	100 zł.	70.50	70	70	70-50	—		
Obligacje								
6 proc. Polskiego Banku Komunalnego	100 zł.	—	—	—	—	—	—	—
8 proc. „ „ II em.	100 zł.	—	—		—	—	—	—
8 proc. „ „ III em.	100 zł. w zł.		—	93	—	—	—	

*) Zgodnie z ustawą monetarną według rozporządzenia Prezydenta załączonego do rozporządzenia min. Skarbu z d. 23/IV 1924 r. (Dz. Ust. Nr. 37 poz. 401 z r. 1924.

**) Gwarantowane przez Skarb Państwa.



Wielkanocna ulotka propagandowo-reklamowa

Biuro Zjazdów Instytucyj Oszczędnościowych wydaje dwubarwną wielkanocną ulotkę propagandowo-reklamową, wymiaru 30 × 21 ctm., z tekstem zalecającym jako podarunek książeczkę oszczędnościową i podającym kapitalizację drobnych wkładów miesięcznych w okresach 5, 10, 15 i 20 lat.

Wzór pierwszej stronicy ulotki zamieszczamy obok.

Cena ulotki wynosi zł. 40 za 1000 egz. oraz koszt przesyłki pocztowej.

Przy zamówieniach (nie mniej 1.000 egz.), uskutecznionych przed dniem 15-ym lutego zamieszczane będą bezpłatnie, pod obrazkiem, firma i adres instytucji zamawiającej: Natomiast nadruk firmy po 15-ym lutego r. b. kosztować będzie złotych 10 od każdego tysiąca egzemplarzy.

Zamówienia kierować należy: do Biura Zjazdów Instytucyj Oszczędnościowych—Warszawa, ul. Jasna № 9, konto czekowe P.K.O. 15.400; lub do administracji naszego pisma.

Druk Jana Górnickiego Nowy-Świat № 57. Tel. 152-16.